

Broj: KPŽ-20/06

Sarajevo, 22.06.2006. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel II za organizirani kriminal, privredni kriminal i korupciju, u vijeću Apelacionog odjeljenja sastavljenom od sudije Adamović Vlade kao predsjednika vijeća i sudija dr. Manfred Daustera i Oručević Jasminke kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog suradnika Neradin Emira kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv optuženih Prce Miroslava i Čurčić Dragana, zbog kaznenog djela podriivanje vojne i obrambene moći iz članka 144. Kaznenog zakona Federacije Bosne i Hercegovine i dr., odlučujući o žalbama branitelja optuženog Prce Miroslava i žalbi Tužiteljstva Bosne i Hercegovine, izjavljenim protiv presude ovog suda broj KPV-17/04 od 24.02.2006. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 22.06.2006. godine donio je:

P R E S U D U

1. **Uvažava se žalba** branitelja optuženog Prce Miroslava, **preinačava se** prvostupanjska presuda u osuđujućem dijelu, te se optuženi **oslobađa od optužbe** da je, na način opisan u izreci prvostupanjske presude, počinio kazneno djelo zlouporabe položaja ili ovlasti iz članka 358. stav 1. Kaznenog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, a troškovi postupka padaju na teret budžetskih sredstava.
2. **Odbija se** kao neosnovana žalba Tužiteljstva Bosne i Hercegovine, te se u preostalom a nepreinačenom dijelu **potvrđuje** prvostupanjska presuda.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Suda Bosne i Hercegovine broj KPV-17/04 od 24.02.2006. godine, prvooptuženi Prce Miroslav je oglašen krivim za počinjeno kazneno djelo zlouporabe položaja ili ovlasti iz članka 358. stav 1. Kaznenog zakona Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" br. 43/98, 2/99, 15/99, 29/00 i 59/02; u daljem tekstu: KZ FBiH), za što mu je utvrđena kazna zatvora u trajanju od jedne godine i šest mjeseci, a uzeta je kao već utvrđena kazna zatvora u trajanju od pet godina izrečena pravomoćnom presudom ovog suda broj KPV-13/04 od 30.09.2004. godine, pa mu je, primjenom pravila o odmjeravanju kazne osuđenoj osobi, izrečena jedinstvena kaznu zatvora u trajanju od šest godina.

Istom presudom, prvooptuženi Prce Miroslav i drugooptuženi Čurčić Dragan su oslobođeni od optužbe da su počinili kazneno djelo podriivanje vojne i obrambene moći iz članka 144. KZ FBiH.

Protiv ove presude žalbe su blagovremeno izjavili Tužiteljstvo BiH i branitelj prvooptuženog Žarko Bulić, odvjetnik iz Sarajeva.

Tužiteljstvo BiH je žalbu izjavilo zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o kazneno pravnoj sankciji, sa prijedlogom da vijeće Apelcionog odjeljenja ukine prvostupanjsku presudu i oglasi oba optužena krivim za kazneno djelo podrivanje vojne i obrambene moći iz članka 144. KZ FBiH, te da prvooptuženom izrekne najvišu moguću kaznu za počinjeno kazneno djelo zlouporabe položaja ili ovlasti iz članka 358. stavak 1. KZ FBiH.

U obrazloženju žalbe Tužiteljstvo BiH je navelo da je činjenično stanje pogrešno utvrđeno u dijelu presude u kojem je sud utvrdio da dokazni postupak nije dokazao sva zakonska obilježja kaznenog djela podrivanje vojne i obrambene moći iz članka 144. KZ FBiH. Iako je sud tačno utvrdio da je Vojska Federacije Bosne i Hercegovine (Vojska FBiH) imala stvarnu i efektivnu obrambenu moć (iako oslabljenu), kao i postojanje uzročne veze između radnji optuženih i prouzrokovanog ometanja i ugrožavanja vojnih i obrambenih mjera, pogrešno je u presudi utvrđeno da je namjera optuženih bila uspostavljanje neovisne hrvatske sastavnice Vojske BiH koja bi se integrirala s drugim dvjema etničkim sastavnicama u združeni sastav državne obrane, a da pri tome nisu imali konkretnu namjeru (*dolus specificus*) smanjenja obrambene moći Vojske F BiH, kako se to zahtjeva u članku 144. KZ FBiH.

Obrazlažući pomenuti stav, žalba analizira uspostavu Hrvatske narodne samouprave (HNS) 28.10.2000. godine i posebno ukazuje da su optuženi, slijedeći nezakonito vođstvo Ante Jelavića kao predsjednika HNS-a, donijeli inkriminirajuću odluku i zapovijed koje su bile tempirane i formulirane na način da daju posebnu težinu postupcima Ante Jelavića i HNS-u u namjeri, ne samo da stvore odvojenu vojsku nego i da nanesu štetu postojećoj Vojsci FBiH tako što će izdvojiti jedine raspoložive resurse hrvatske komponente - ljude, opremu i naoružanje. Posebno žalba ukazuje na donošenje Odluke o funkcioniranju hrvatske vojne sastavnice (HVO) u prijelaznom periodu, u kojoj je Ante Jelavić izdao zapovijed da se obustavi aktivnost i obuka svih jedinica HVO, poslao pripadnike HVO na čekanje do daljnjeg te izdao zapovijed vojnicima HVO da skinu obilježja i uklone zastave Federacije. Prvooptuženi Prce je znao da je ova odluka nezakonita i u suprotnosti sa Ustavom FBiH, što je sud i obrazložio u odnosu na kazneno djelo zlouporabe položaja ili ovlasti ali je i pored toga izdao zapovijed hrvatskoj sastavnici Vojske FBiH (oko 7000 vojnika) da prekinu obuku i napuste položaje, iako je bio svjestan da će to dovesti do ugrožavanja vojnih mjera, a time i podrivanja obrambene moći Vojske FBiH. Činjenica da je prvooptuženi donio odluku isti dan kada i Ante Jelavić ukazuje da on nije oklijevao da slijedi Jelavića i njegove izravne i neizravne ciljeve. Bilo je sasvim jasno da je stvaranje i postojanje vojske HNS-a isključivalo postojanje hrvatske komponente Vojske FBiH.

Drugooptuženi Dragan Čurčić, je, prema navodima žalbe dana 06.03.2001. godine, dakle jedan dan nakon što je to uradio prvooptuženi, izdao zapovijed HVO-u da napusti položaje, ponovivši praktično odluke Jelavića i prvooptuženog. Drugooptuženi je 16.03.2001. godine napustio svoj položaj u Vojsci FBiH bez izvršene primopredaje svome nasljedniku, pri čemu je takođe prisvojio službeno auto zbog čega je osuđen za kazneno djelo utaje u vezi s tim. Radnje drugooptuženog nisu bile samo puka i nesretna slučajnost, nego sračunat potez

s ciljem pružanja pomoći pokretu HNS-a, nanošenjem štete i onesposobljavanjem odbrambene moći Federacije.

U odnosu na odluku o kazni prvooptuženog za kaznenog djelo zlouporabe položaja ili ovlasti iz članka 358. stav 1. KZ FBiH, žalba Tužiteljstva BiH navodi da je kazna zatvora u trajanju od 1 godine i 6 mjeseci nesrazmjerno blaga uzimajući u obzir da ja za navedeno djelo propisana kazna zatvora u trajanju od 6 mjeseci do 5 godina. Pored toga žalba smatra da je sud zanemario opća načela o odmjeravanju kazne iz članka 40. KZ FBiH, te podsjeća da sud mora uzeti u obzir kako konkretni tako i opći učinak koji je potrebno postići radi odvratanja od činjenja ovih djela u budućnosti.

U konačnom, Tužilaštvo BiH je predložilo da sud, uvažavajući žalbu, optužene osudi za krivično djelo podriivanje vojne i obrambene moći iz članka 144. KZ FBiH i da prvooptuženom izrekne težu kaznu za krivično djelo zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 358. stav 1. KZ FBiH.

Branitelj prvooptuženog je žalbu izjavio protiv osuđujućeg dijela presude zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 297. stav 1. tačka k) i stav 2. u vezi sa člankom 281. Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH), pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede kaznenog zakona i odluke o troškovima postupka, sa prijedlogom da vijeće Apelacionog odjeljenja uvaži žalbu, pobijanu presudu preinači tako da optuženog oslobodi od optužbe za kazneno djelo zlouporabe položaja ili ovlasti iz članka 358. stav 1. KZ F BiH, ili da prvostepenu presudu ukine i nakon održanog pretresa donese oslobađajuću presudu na osnovu odredbe članka 284. točka c) ZKP BiH.

U obrazloženju žalbe branitelj je naveo da bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz članka 297. stav 2. u vezi sa člankom 281. stav 2. ZKP BiH vidi u tome što odlučne činjenice o bitnim elementima kaznenog djela iz članka 358. stav 1. KZ BiH, kako su navedene u prvostupanjskoj presudi, predstavljaju proizvoljne konstrukcije bez ikakvog utemeljenja u provedenim dokazima. Žalba nadalje analizira pogrešne zaključke suda iz pobijane presude.

Kao prvo, žalba ukazuje da je pogrešan zaključak prvostupanjskog suda da je zapovijed od 05.03.2001. godine nanijela štetu drugome, poglavito Ministarstvu obrane i pripadnicima HVO-a, i da to potkrijepljuju izjave svjedoka Anića, Buljubašića i Dudakovića. U tom smislu govori činjenica da je zapovijed izdata 05.03.2001. godine a da je primopredaja dužnosti između prvooptuženog i novog ministra Anića uslijedila 14.03.2001. godine i da prema iskazu svjedoka Anića, Krstanovića, Marina i Lozančića do momenta primopredaje nije bilo nikakve štete, nego je do "napuštanja", koje je prouzročila politička propaganda i proglas HNS-a od 27.03.2001. godine, došlo nakon primopredaje dužnosti 14.03.2001. godine.

Nadalje, branitelj prvooptuženog osporava utvrđenje prvostupanjskog suda o postojanju zlouporabe ili prekoračenja ovlasti od strane provooptuženog u svojstvu ministra obrane, kao bitnog obilježja kaznenog djela iz članka 358. stav 1. KZ FBiH. Naime, branitelj prvooptuženog smatra da je prvostepeni sud pogrešno utvrdio da je zapovijed od 05.03.2001. godine protivna odredbi članka 27. Zakona o obrani FBiH iz razloga što sve odluke obuhvaćene tom odredbom ministar i zamjenik ministra donose suglasno. Do ovoga

je došlo iz razloga što je sud prenebregnuo činjenicu postojanja paralelizma u zapovijedanju i odlučivanju u odnosu na bošnjačku komponentu, što su potvrdili svjedoci Beriz Belkić, Jozo Križanović i Atif Duadković, potvrdivši da je civilno komandiranje oružanim snagama u BiH bilo pojedničano od strane pojedinih članova Predsjedništva BiH u odnosu na etnički sastav oružanih snaga, a što potvrđuje i odluka Ustavnog suda BiH objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 36/00, iz čega proizilazi da je sporna odluka prvooptuženog ustvari slijedila legalnu odluku člana Predsjedništva BiH te da je donesena u okviru ovlasti ministra obrane. Branitelj također osporava stav suda da navedena odluka prvooptuženog jasno šteti suverenitetu FBiH i BiH, obzirom da je u samoj odluci izričito navedena obveza sudjelovanja u svim aktivnostima koje se odnose na državno dimenzioniranje obrane.

Takođe, branitelj prvooptuženog smatra da je pobijanom presudom povrijeđeno načelo *ne bis in idem* (niko ne može dva puta biti suđen za isto djelo) jer je prvooptuženi već osuđen za kazneno djelo iz članka 358. stav 1. KZ FBiH, presudom ovog suda broj KPV-13/04 od 30.09.2004. godine, koje je počinio u istom svojstvu, istom vremenu i sa skoro istim posljedicama, a prvostupanjski sud nije odgovorio na prigovor obrane u tom smislu.

Najzad, žalba osporava i zaključak prvostupanjskog suda o dokazanosti posljedice u vidu materijalne štete, kao suviše apstraktne navode da bi mogli predstavljati razloge presude o posljedici kao bitnom obilježju kaznenog djela, zbog čega smatra da presuda nema razloga o odlučinim činjenicama.

Sve navedene povrede su po ocjeni branitelja prvooptuženog proizvele i pogrešno utvrđeno činjenično stanje u pogledu postojanja uzročne veze između zapovijedi prvooptuženog i napuštanja jedinica, pitanja legaliteta zapovijedi prvooptuženog i odluke Ante Jelavića kao člana Predsjedništva BiH, postojanja štetnih posljedica i povrede načela *ne bis in idem*. Ova posljednja povreda je takođe dovela i do povrede kaznenog zakona u smislu da je postojanje ranije presude za isto djelo razlog za donošenje odbijajuće presude u skladu da člankom 283. tačka e) ZKP BiH. Pored toga, žalba ukazuje da je prvostupanjski sud pogriješio prilikom izricanja jedinstvene kazne prvooptuženom kada je uzeo kao utvrđenu ranije izrečenu kaznu zatvora od pet godina iz razloga što je ta kazna, aktom pomilovanja Predsjednika FBiH, mnogo prije izricanja pobijane presude, snižena sa pet na četiri godine zatvora.

Branitelj prvooptuženog u žalbi također osporava odluku o troškovima postupka iz razloga što sud nije primjenio odrebu članka 188. stav 2. ZKP BiH koja propisuje da kod osude za samo neka djela, osuđena osoba se neće osuditi na naknadu troškova kaznenog postupka u pogledu djela za koje je oslobođena, ukoliko se troškovi izazvani oslobađajućim djelom presude mogu izdvojiti. Osim toga, sud uopće nije vodio računa o tome da se prvooptuženi već više od dvije godine nalazi na izdržavanju kazne zatvora i ne ostvaruje prihode zbog čega bi trebao biti oslobođen obveze plaćanja troškova postupka.

U konačnom, branitelj je predložio da vijeće Apelacionog odjeljenja, imajući u vidu iznesene žalbene prigovore, uvaži žalbu i optuženog oslobodi od optužbi, odnosno da ukine prvostepenu presudu u pobijanom dijelu i predmet uputi na ponovno suđenje.

U odgovoru na žalbu, Tužiteljstvo BiH je osporilo, kao neosnovane, sve navode iz žalbe branitelja prvooptuženog koji se odnose na postojanje uzorčne veze između odluke prvooptuženog i napuštanja Vojske FBiH, zakonitost odluke koju je donio prvooptuženi 05.03.2001. godine, povredu načela *ne bis in idem*, postojanje štete kao posljedice radnje prvooptuženog, te postojanje povrede kaznenog zakona pri izricanju kazne i odluke o troškovima.

Branitelj prvooptuženog je, u svom odgovoru na žalbu Tužilaštva BiH osporio sve žalbene osnove na kojima se zasniva žalba Tužiteljstva BiH i predložio da vijeće Apelacionog odjeljenja žalbu Tužiteljstva BiH u cjelosti odbije kao neosnovanu.

Branitelj drugooptuženog, odvjetnik Midhat Kočo, je u svome odgovoru na žalbu Tužiteljstva BiH naveo da je žalba bez pravnog i činjeničnog osnova i predložio da je vijeće Apelacionog odjeljenja odbije kao neosnovanu i potvrdi prvostupanjsku presudu u cjelosti.

Na sjednici vijeća Apelacionog odjeljenja održanoj 20.06.2006. godine žalbe su obrazložili Drew Engel, tužitelj Tužiteljstva BiH i branitelj prvooptuženog, pri čemu su ostali kod navoda i prijedloga pismeno podnesenih žalbi. Tužitelj Tužiteljstva BiH je takođe dao odgovor na žalbu branitelja prvooptuženog dok su branitelji prvooptuženog, advokat Žarko Bulić i drugooptuženog, advokat Kočo Midhat, iznijeli svoje odgovore na žalbu Tužiteljstva BiH, takođe ostajući pri navodima svojih pismenih odgovora.

U konačnom, tužitelj i branitelji su predložili kao u svojim pismeno podnesenim odgovorima.

Nakon što je ispitalo pobijanu presudu u vezi s žalbenim prigovorima u smislu članka 306. ZKP BiH, vijeće Apelacionog odjeljenja je donijelo odluku kao u izreci ove presude iz razloga koji slijede.

Osnovano se u žalbi branitelja prvooptuženog ukazuje da je u osuđujućem dijelu prvostupanjske presude pogrešno primjenjen krivični zakon (članak 358. stav 1. KZ FBiH) u pogledu ocjene postojanja štetne posljedice inkriminisane radnje prvooptuženog kao bitnog elementa bića kaznenog djela zlouporabe položaja ili ovlasti iz članka 358. stav 1. KZ BiH.

Naime, prvostupanjski sud je, po ocjeni ovog vijeća, u pobijanoj presudi pravilno utvrdio odlučne činjenice koje se ogledaju u tome da je prvooptuženi, u svojstvu ministra obrane Federacije BiH dana 05.03.2001. godine donio odluku broj 01-03-98-1 01 kojom je naredio da se pripadnici postrojbi HVO pošalju na čekanje. Međutim, prvostupanjski sud je, iz ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje u suštini nije ni sporno među stranama, izveo pogrešan zaključak da je slanje postrojbi HVO na "čekanje" prouzročilo štetu za pripadnike HVO i Ministarstvu obrane FBiH u neutvrđenom iznosu.

Postojanje štete kao elementa bića kaznenog djela zlouporabe položaja ili ovlasti se treba ocijenjivati u okviru općeg određenja pojma materijalne štete kao proste štete (umanjenje nečije imovine) i izmakle dobiti (spriječavanje njezinog povećanja) postavljenog u članku 155. Zakona o obveznim odnosima.

Odlukom od 05.03.2001. godine prvooptuženi je, između ostalog u točki 2. naložio slijedeće: „Pripadnike HVO poslati na čekanje do daljeg uz pripadajuću novčanu naknadu, koju odrediti na temelju raspoloživih financijskih mogućnosti”. Prvooptuženi je obnašao funkciju ministra obrane Federacije BiH do 14.03.2001. godine kada je izvršio primopredaju dužnosti novom ministru Anić Miji. Istog dana je novi ministar Anić donio odluku broj 01-03-120/01 kojom je stavio izvan snage točke 2, 5 i 6. odluke prvooptuženog od 05.03.2001. godine, koje se odnose na slanje pripadnika HVO na čekanje, funkcioniranje zapovjedništva s minimalnim brojem ljudi i uklanjanje federalnih obilježja. Dakle, sa danom 14.03.2001. godine odluka prvooptuženog je i formalno izmjenjena i više ne postoji kao takva, zbog čega se posljedice, koje su nastupile nakon 14.03.2001. godine, ne mogu vezivati za odluku prvooptuženog jer je tu, po ocjeni ovog vijeća, nastupio prekid uzročne veze.

Prema činjeničnom stanju koje je utvrđeno u prvostupanjskom postupku, a što su potvrdili i svjedoci Tužiteljstva BiH Anić Mijo i Dudaković Atif, do dana primopredaje dužnosti ministra obrane nije bila izvršena odluka prvooptuženog od 05.03.2001. godine, jer do tog momenta nije bilo «napuštanja» postrojbi od strane pripadnika hrvatske komponente Vojske FBiH. Napuštanja su, kako to proizilazi iz utvrđenog činjeničnog stanja, uslijedila dva do tri dana nakon donošenja odluke ministra Anića od 14.03.2001. godine. Nakon toga je ministar Anić dana 20.03.2001. godine izdao zapovijed svim djelatnicima hrvatske komponente Vojske FBiH da se vrate u postrojbe na dužnost, a dana 02.04.2001. godine je izdao javni poziv svim časnicima, dočasnicima i vojnicima brigade za žurno djelovanje VF i 3. gardijske motorizovane brigade da se u roku od 24 sata jave na dužnost. Oni djelatnici, koji se ni nakon isteka roka iz zapovijedi i javnog poziva nisu odazvali pozivu ministra Anića na vraćanje u vojarne, su otpušteni iz Vojske FBiH zbog teže povrede radne dužnosti.

Dakle, ocjena je ovog vijeća da sva napuštanja pripadnika hrvatske komponente Vojske FBiH, koja su nastupila nakon izmjene odluke prvooptuženog tj. 14.03.2001. godine, imaju drugi uzrok koji je izvan naredbe prvooptuženog, obzirom da je ista izmjenjena i stavljena van snage dijelu u kojem je predviđala slanje pripadnika HVO na čekanje uz pripadajuću naknadu do daljnjeg.

Pored toga, neovisno od pitanja uzročno-posljedične veze između radnje prvooptuženog i napuštanja postrojbi od strane pripadnika hrvatske komponente Vojske FBiH, vijeće smatra da osnovano žalba ukazuje da pripadnici hrvatske komponente Vojske FBiH koji su napustili postrojbe a zatim se u skladu sa zapovijedi ministra Anića od 20.03. i javnom pozivu od 02.04.2001. godine vratili na dužnosti, nisu pretrpili nikakve štetne posljedice vezane za svoj radno-pravni status, obzirom da njihov radni odnos nikada nije prekidan kao ni prava koja proizilaze iz njega. Po ocjeni ovog vijeća ni druga skupina pripadnika hrvatske komponente Vojske FBiH, koja je otpuštena iz službe zbog nepovinovanja zapovijedi ministra Anića nije pretrpjela štetne posljedice (koje svakako ne bi imale uzrok u radnjama optuženih) u smislu zakonskog određenja štete, jer je otpuštanje uslijedilo u skladu sa zakonom i priznata su im sva prava do pravomoćnosti odluka o otpuštanju, a nema odgovornosti za štetu za radnje koje su preduzete na osnovu zakonskog ovlaštenja.

Zaključak ovog vijeća o nepostojanju zakonom priznatog oblika štete, podržava i okolnost da se odluka prvooptuženog od 05.03.2001. godine, koja je bila na snazi neizmjenjena do 14.03.2001. godine, oslanjala na primjenu zakonom priznatog instituta „čekanja“, uz izričitu

napomenu „uz pripadajuću novčanu naknadu“, što ukazuje na njegovu nepodobnost da prouzroči posljedice koje bi predstavljale štetu za pripadnike Vojske FBiH, jer status „čekanja“ sam po sebi ne predstavlja štetu osobama koje imaju taj status, obzirom da za vrijeme čekanja uživaju prava i obveze predviđene zakonom.

Što se tiče otežanog funkcioniranja Ministarstva obrane FBiH u svezi sa napuštanjem dužnost dijela pripadnika hrvatske komponente Vojske FBiH, vijeće smatra da se, s jedne strane, to otežano funkcioniranje za izvjesno vrijeme ne može kvalificirati kao šteta u smislu općeg pojma štete (prosta šteta i izgubljena dobit) jer se u svom krajnjem rezultatu nije moglo negativno odraziti na budžet FBiH iz kojeg se financira ministarstvo i Vojska FBiH, imajući u vidu da je postojanje štete, u ovom kontekstu, neodvojivo od njenog vrijednosnog izražaja. Čak i kada se govori o *apstraktnoj* šteti, ona se mora odraziti na nekoj sadržini da bi govorili o postojanju štete, a u toku postupka nije dokazivano, dakle, ni dokazano postojanje nekog oblika tzv. nematerijalne štete, odnosno nije dokazivano a ni dokazano, koji oblik štete i u čemu se ona sadrži, je mogao nastati za „ministarstvo,, obzirom da se i u optuženju i u toku cjelog dokaznog postupka samo apstraktno pominje „nastala šteta“.

S druge strane, obzirom da je do otežanog funkcioniranja Ministarstva obrane FBiH došlo usljed napuštanja dužnosti određenog broja časnika i vojnika hrvatske komponente Vojske FBiH koje je uslijedilo, kako je to gore utvrđeno, nakon izvršene primopredaje dužnosti novom ministru i izmjene odluke prvooptuženog od strane novog ministra dana 14.03.2001. godine, vijeće smatra da i ova faktička posljedica nema za uzrok odluku prvooptuženog, zbog čega ne postoji uzročno-posljedična veza između radnje prvooptuženog i nastupjele posljedice. Stvarni uzrok napuštanja dužnosti dijela pripadnika hrvatske komponente Vojske FBiH, po ocjeni ovog vijeća, leži u sferi političkih odluka i događaja u datom vremenskom periodu, a ne u odluci prvooptuženog, koja se, istina, mogla, da je ostala na snazi i da joj nije oduzeta pravna snaga odlukom novog ministra, kauzalnim slijedom događaja, u sadejstvu sa političkim odlukama, pojaviti u uzročno-posljedičnoj vezi sa napuštanjem dužnosti vojnika hrvatske komponente Vojske FBiH, i tada bi se u neprekinutoj uzročno-posljedičnoj vezi cjelokupno dešavanje moglo posmatrati u kontinuitetu. Međutim, do momenta primopredaje dužnosti, u odnosu na radnje optuženih, posljedice nisu nastupile, te se stoga ne može govoriti o tačnosti navoda optužbe u uzročno-posljedičnoj vezi sfere „političkih“ i „pravnih“ odluka. Nesumnjivo proizilazi da je tadašnji član Predsjedništva BiH i „politički“ i „pravni subjekt“ (član Predsjedništva u funkciji civilnog zapovjednika, predsjednik stranke, predsjednik HNS-a), te da u sferi njegovog djelovanja treba promatrati uzročno-posljedičnu vezu pravno-političkog djelovanja a na drugoj strani aktivnosti ministra obrane i zapovjednika vojske, u konkretnom, moguće je promatrati samo pravno. Slijedom toga ne treba zbunjivati da je „politika“ moguće koristila određenu mogućnost djelovanja kroz formalno-pravne odluke autoriteta civilnog zapovjednika, ministra obrane i zapovjednika vojske, ali sa krivično-pravnog aspekta odgovornost optuženih se utvrđuje samo s aspekta „pravnog“ a ne i „političkog“ djelovanja. Da li je politika „zloupotrebljavala“ položaj civilnog zapovjednika, ministra obrane i zapovjednika vojske, predstavljalo bi samo okolnost, koja bi imala odraza da je utvrđena opstojnost kaznenih djela koja su optuženima stavljena na teret. Kako to nije utvrđeno, te okolnosti postaju bespredmetne.

Kako proizilazi iz navedenog, ovaj sud je ocijenio da je prvostupanjski sud pravilno utvrdio odlučne činjenice u svezi optuženja prvooptuženog za krivično djelo zlouporabe položaja ili ovlasti iz članka 358. stavak 1. KZ FBiH, ali da se po pravilnoj primjeni citiranog člana prvooptuženi ima osloboditi od optužbe da je, na način opisan u izreci prvostupanjske presude, počinio kazneno djelo zlouporabe položaja ili ovlasti iz članka 358. stavak 1. KZ FBiH, jer djelo za koje se prvooptuženi tereti nije kazneno djelo propisano u članku 358. stavak 1. KZ FBiH iz razloga što ne postoji bitan element bića navedenog kaznenog djela koji se ogleda u nanošenju drugome kakve štete, kao i iz razloga što nije dokazano da je prvooptuženi počinio navedeno djelo, obzirom da postoji uročno-posljedična veza između radnji prvooptuženog i posljedica koje su mu stavljene na teret. Iz tih razloga je vijeće, primjenom članka 314. stavak 1. ZKP BiH, preinačilo pobijanu presudu u pogledu odluke o odgovornosti prvooptuženog za kazneno djelo zlouporabe položaja ili ovlasti iz članka 358. stavak 1. KZ FBiH i na osnovu članka 284. stavak 1. točke a) i c) ZKP BiH, prvooptuženog oslobodilo od optužbe.

Obzirom da je navedenim preinačenjem prvooptuženi oslobođen od optužbe, vijeće je uvažilo i žalbu branitelja prvooptuženog u pogledu odluke o troškovima postupka i preinačilo prvostupanjsku presudu na način da je odlučeno da, u smislu članka 189. stavak 1. ZKP BiH, troškovi postupka padaju na teret budžetskih sredstava.

Što se tiče žalbe Tužiteljstva BiH, koja je izjavljena zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja u odnosu na oslobađajući dio prvostupanjske presude (kazneno djelo podriivanje vojne i obrambene moći iz članka 144. KZ FBiH) i zbog nepravilne odluke o kaznenopravnim sankcijama u odnosu na osuđujući dio prvostupanjske presude (kazneno djelo zlouporabe položaja ili ovlasti iz članka 358. stavak 1. KZ FBiH), vijeće je, nakon preispitivanja, ocijenilo da je ista neosnovana u dijelu kojim se pobija oslobađajući dio prvostupanjske presude, dok je u dijelu kojim se pobija odluka o kaznenopravnoj sankciji koja je bila izrečena prvooptuženom postala bezpredmetna s obzirom na preinačenje prvostupanjske presude u ovom dijelu, pa je vijeće nije u tom dijelu ni ispitalo.

Naime, kada je u pitanju kazneno djelo podriivanje vojne i obrambene moći iz članka 144. KZ FBiH, prvostupanjski sud je po ocjeni ovog vijeća pravilno utvrdio odlučne činjenice koje su bitne za presuđenje a koje se mogu sumirati u tome da je prvooptuženi Miroslav Prce, kao ministar obrane FBiH, dana 05.03.2001. godine donio odluku broj 01-03-98-1 01, kojom je, slijedeći odluku člana Predsjedništva BiH Jelavić Ante broj 1-02-01-11/01 od 05.03.2001. godine, naredio obustavu obuke i pokreta postrojbi HVO, slanje pripadnika HVO na čekanje do daljnjeg uz pripadajuću naknadu koja će se odrediti na temelju raspoloživih finansijskih sredstava, da se u vojarnama ostavi samo nužno naoružanje i druga vojna imovina, da se sa vojnih odora i vojnih objekata skinu federalna obilježja, da se prema svim aktivnostima i inspekcijama SFOR-a ima ponašati maksimalno kooperativno i pružiti im sve tražene informacije, te u potpunosti sudjelovati u svim aktivnostima koje se odnose na dimenzioniranje državne obrane i izvršenje međunarodnih obveza BiH. Drugooptuženi Čurčić Dragan, kao dozapovjednik Zajedničkog zapovjedništva Vojske Federacije BiH (ZZ VFBiH) je, na temelju navedene odluke ministra obrane, dana 06.03.2001. godine izdao zapovijed identičnog sadržaja. Nadalje je u prvostupanjskom postupku utvrđeno da je Vojska FBiH, prije ožujka 2001. godine imala de facto određenu obrambenu moć, koja je nakon preduzimanja navedenih radnji prvooptuženog i drugooptuženog bila narušena.

Međutim, kako je to pravilno zaključio prvostepeni sud, navedene radnje prvooptuženi i drugooptuženi nisu preduzeli u namjeri umanjenja obrambene moći Federacije BiH, zbog čega nije ispunjeno subjektivno obilježje ovog djela kako je to određeno u članku 144. KZ FBiH, a koje se ogleda u posebnoj namjeri učinitelja da umanju obrambenu moć Federacije BiH, koja mora postojati pored psihičkog odnosa učinitelja prema djelu (umišljaja). Ovakav zaključak vijeće zasniva na nizu okolnosti koje su utvrđene u toku prvostupanjskog postupka.

Kao prvo, vijeće smatra pravilnim zaključak prvostepenog suda da je izravna namjera optuženih bila stvaranje „drugačijeg formiranja“ hrvatske sastavnice Vojske FBiH, dok ugrožavanje obrambene moći Federacije nije bilo obuhvaćeno BiH njihovom namjerom.

Naime, posebna namjera, koja se kao subjektivni elemenat bića kaznenog djela zahtijeva za određena kaznena djela predstavlja usmjerenu volju na ostvarivanje određenog cilja i mora proizilaziti iz okolnosti konkretnog slučaja.

Sadržina radnji koje su oni preduzeli ukazuje upravo na to. Naime, u točkama 3., 4., 5., 7. i 8. odluke prvooptuženog a isto tako i zapovijedi drugooptuženog, sadržane su naredbe postrojbama HVO da se u vojarnama ostavi nužno osiguranje, zaštiti naoružanje, da zapovjedništva i ZZ FBiH moraju funkcionirati (iako sa minimalnim brojem ljudi) na način da se ispune sve propisane funkcije i nadležnosti, da postrojbe moraju surađivati sa SFOR-om i sudjelovati u svim aktivnostima koje se odnose na državno dimenzioniranje obrane. Ove naredbe ukazuju da su optuženi, i pored obustave obuke i slanja na čekanje vojnika hrvatske sastavnice Vojske FBiH preduzeli određene mjere da osiguraju zaštitu opreme i naoružanja i minimalno funkcioniranje zapovjedništva. Insistiranje ne „državnom dimenzioniranju obrane“ i potpunoj kooperaciji s SFOR-om, koji je prema prema Općem okvirnom sporazumu za mir u BiH (Dejtonski sporazum) garant mira u BiH i prvoovlašteni u ocjeni aktivnosti komponenti oružanih snaga s aspekta primjene Dejtonskog sporazuma, po ocjeni ovog suda ukazuje da je navedena odluka prvooptuženog, a samim tim i zapovijed drugooptuženog, koncipirana prevashodno u smijeru „drugačijeg formiranja“ hrvatske sastavnice oružanih snaga u BiH, dok se eventualne reperkusije na obrambenu moć Federacije javljaju kao sporedne posljedice, koje optuženici ne žele ali na čije nastupanje i pored toga pristaju.

Kao dodatnu okolnost koja govori u prilog navedenog shvatanja, ovo vijeće je uzelo da u vrijeme preduzimanje radnji za koje se u optužnici terete nije postojao neprijatelj Federacije, čije bi eventualno postojanje moglo ukazati na svrhu radnji optuženika, tj. da u korist neprijatelja postupaju s namjerom umanjenja vojne ili obrambene moći. S tim u svezi je i okolnost na koju je ukazao prvooptuženi, a koju ovaj sud prihvata jer je suprotna strana nije osporila, da je on nakon potpisivanja, odluku od 05.03.2001. godine zadržao dok nije izvršio konsultacije sa SFOR-om u vezi sa istom (što u toku postupka ničim nije osporeno), i tek nakon što je SFOR izjavio da se ne protivi slanju vojnika na čekanje, naredbu „spustio“ drugooptuženom na izvršenje. Potpuno je promaklo optuženju a i prvostepenom presuđenju da je SFOR, kao garant mira i prvopozvani u ocjeni aktivnosti komponenti oružanih snaga s aspekta primjene Dejtonskog sporazuma, konsultovan i da nije bilo protivljena pa ni s aspekta „umanjenje vojne ili obrambene moći“.

Sve navedene okolnosti, po ocjeni ovog vijeća, predstavljaju osnovu za izvođenje zaključka da optuženici nisu postupali s izravnom namjerom umanjavanja vojne ili obrambene moći, nego su pristali na mogućnost nastupanja takvih posljedica kao sporednih, kako to pravilno cijeni i prvostupanjski sud u pobijanoj presudi, zbog čega se u radnjama optuženika ne stiče bitan element bića kaznenog djela iz članka 144. KZ FBiH – namjera da se umanja obrambena moć Federacije.

Nasuprot tome, ovo vijeće smatra da je pogrešan zaključak prvostupanjskog vijeća o postojanju uzročno-posljedične veze radnje optuženika i ometanja i ugrožavanja vojnih i obrambenih mjera do kojih je došlo usljed napuštanja vojnika hrvatske sastavnice Vojske FBiH. Naime, kako je to već obrazloženo, iz utvrđenog činjeničnog stanja proizilazi da je napuštanje dužnosti uslijedilo dva-tri dana nakon primopredaje dužnosti novom ministru 14.03.2001. godine, dok iz razloga koji su već navedeni kod obrazloženja oslobađajućeg dijela ove presude za kazneno djelo zlouporabe položaja ili ovlasti, ovo vijeće smatra da ne postoji uzročna veza između radnje prvooptuženog i napuštanja dužnosti od strane pripadnika hrvatske komponente Vojske FBiH nakon izmjene odluke prvooptuženog od strane ministra Anića dana 14.03.2001. godine. Ovaj momenat predstavlja prekid uzročne veze jer je odluka prvooptuženog sa 14.03.2001. prestala da važi u dijelu u kojem se zapovjeda slanje vojnika na čekanje, dok su preostale odredbe održane na snazi čime im je dat puni legitimitet. Izmjenom odluke prvooptuženog izmjenjena je i zapovijed drugooptuženog u mjeri u kojoj je u suprotnosti sa novom zapovijedi. Prema tome, napuštanje vojske, koje je, kako to proizilazi iz utvrđenog činjeničnog stanja, uslijedilo nakon 14.03.2001. godine, nema za svoj uzrok odluke optuženika, koje od tog momenta više ni ne postoje. Po ocjeni ovog vijeća, a na što ukazuje i kao dokaz izvedena Zapovijed o samoraspuštanju broj Sl. 30-24-13-4/34-2-12-/07 od 10.04.2001. godine zapovjednika IV zdruga Orašje, Tome Kneževića, koja se poziva na proglas Hrvatskog narodnog sabora od 30.03.2001. godine i osobnu prosudbu političko-sigurnosnog stanja u zoni odgovornosti, uzrok napuštanja dužnosti od strane dijela vojnika hrvatske sastavnice Vojske FBiH jesu pomenute političke odluke a ne odluke i zapovijedi optuženika koje su prestale važiti prije nego su izvršene.

Iz navedenih su razloga neosnovani žalbeni prigovori Tužiteljstva BiH koji, u cilju dokazivanja postojanja namjere kod optuženika, povezuju iste sa odlukama i svrhom Hrvatskog narodnog sabora (HNS). Odgovornost optuženika je sud cijenio samo u okviru njihovih radnji i prouzrokovanih posljedica. Pravilno žalba ukazuje da su oba optuženika bila svjesna da će formiranje nove vojske odvući jedine razpoložive resurse iz hrvatskog naroda, međutim, ta okolnost nije presudna za ocjenu postojanja namjere kod optuženika, niti je od uticaja na uspostavljanje uzročne veze između radnji optuženika i nastupjelih posljedica.

Imajući u vidu razloge koje je prvostupanjski sud pravilno naveo u pobijanoj presudi (nepostojanje namjere ugrožavanja obrambene moći kod optuženika) a koje prihvata i ovo vijeće iz gore navedenih razloga, ali i razloge koje je ovo vijeće dodatno cijenilo (nepostojanje uzorčne veze), a u svezi sa člankom 284. stavak 1. točka a) i c) ZKP BiH, ovo vijeće smatra da je prvostupanjski sud pravilno optuženike oslobodio od optužbi da su, na način opisan u izreci prvostupanjske presude, počinili kazneno djelo podrivanje vojne i obrambene moći iz članka 144. KZ FBiH, zbog čega je žalbu Tužiteljstva BiH u ovom dijelu valjalo odbiti kao neosnovanu.

Iz navedenih razloga, a na osnovu članka 313. i 314. stavak 1. ZKP BiH, vijeće je odlučilo kao u izreci ove presude

ZAPISNIČAR
Emir Neradin

